

VEŘEJNÉ OPATROVNICTVÍ

aktuální otázky ve veřejném opatrovnictví

Mgr. Radka Pešlová

Zákonný podklad

- ❑ zák. č. 1/1993 Sb., ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY
- ❑ zák. č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
- ❑ zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ)
- ❑ zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (ZZŘS)
- ❑ zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (OSŘ)
- ❑ zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- ❑ zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- ❑ Zákon o obcích č. 128/2000 Sb.
- ❑ Zákon o krajích č. 129/2000 Sb.
- ❑ Zákon o hlavním městě Praze č. 131/2000 Sb.
- ❑ **Úmluva o právech osob se zdravotním postižením**

Zkoušky odborné způsobilosti pro veřejné opatrovníky

ZVLÁŠTNÍ ČÁST ZOZ (V GESCÍ MPSV):

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Na úrovni krajského úřadu:

- metodické a odborné vedení a usměrňování činnosti obcí při výkonu státní správy na tomto úseku,
- kontrola a dozor nad výkonem přenesené působnosti obcí a kontrola výkonu veřejného opatrovnictví pověřenými osobami.

Na úrovni obecního úřadu:

- vykonávání opatrovnictví nad osobami, jejichž opatrovníkem je obec, spočívající v jejich zastupování, správě jejich jmění a nezbytně souvisejících činnostech,
- účast při právních jednáních a účast v řízeních před orgány veřejné moci,
- zajištění vypracování zpráv opatrovníka, a případných návrhů a podnětů podávaných soudu.

vyhláška č. 173/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků OD 1.7.2017

PROČ NE/MŮŽE OPATROVNICTVÍ FUNGOVAT?

- Pokud vnímáme omezení svéprávnosti tak, že NĚKOMU NĚCO BEREME -> je to zásadně špatně. Nemáme právo někomu něco brát.
- Pokud ale vnímáme omezení svéprávnosti tak, že KONSTATUJEME, ŽE ČLOVĚK NĚKTERÉ SCHOPNOSTI PROSTĚ NEMÁ (třeba od narození či vlivem těžké nemoci či postižení) -> pak mu můžeme účinně pomáhat. Pak má opatrovnictví (jako jakási kompenzační pomůcka) smysl a může pomoci a fungovat.
- Pokud ale vnímáme opatrovníka jako někoho, kdo svévolně rozhoduje o někom, komu jsme „násilím“ něco vzali, pak nikdy opatrovnictví neuznáme za plnohodnotný způsob podpory a bude zde vždy snaha jej přepracovat (legislativně upravit, usměrnit, změnit).
- Pokud ale vnímáme opatrovníka jako samostatně myslící bytost (snad možná i někdy chybnou), pak můžeme docenit jeho kvality v obětavé pomoci někomu, kdo by si jinak sám nemohl pomoci. **Teprve nyní budeme hledat opatrovníkové kvality a budeme je vybírat pečlivě, aby byl pro nemocného/postiženého opravdu přínosem.**
- ...a citace na závěr...

Svéprávnosti se nelze vzdát: je údělem člověka vyrovnávat se po celý život s vlastní svobodou a být odpovědný za to, co dobrého či špatného činí.

(ELIÁŠ, K. a kol. Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. s. 43.)

„Svéprávnost“ (§ 15 odst. 2 NOZ)

- Ten, kdo je plně způsobilý právně jednat, je svéprávný.
- Svéprávný je proto, že je osobou svého práva, rozhoduje o sobě sám, nerozhoduje o něm a za něho ani zákonný zástupce ani opatrovník.
- Svéprávnosti se nelze vzdát: je údělem člověka vyrovnávat se po celý život s vlastní svobodou a být odpovědný za to, co dobrého či špatného činí.
- Za běžných okolností se člověk stane svéprávným **dosažením zletilosti**.

Nezpůsobilost

- faktická
 - zhoršování stavu – snižování neschopnosti jednat zjišťuje nejdříve rodina nebo pečující osoba
 - pro jednotlivé úkony (jednání) často dostačuje plná moc, kterou osoba ještě chápe nebo udělila před zhoršením stavu
- uznaná správním orgánem
 - správní orgán pro jednotlivé konkrétní případy (řízení) ustanoví opatrovníka
 - podkladem je lékařská zpráva
- uznaná soudem
 - pro běžný život soud ustanoví opatrovníka
 - podkladem je znalecký posudek a zpráva sociální pracovnice (při omezení svéprávnosti)

KDO MŮŽE CO PODEPSAT / JEDNAT?

Rozumí a chápe

- podepíše se → může zplnomocnit
- nepodepíše se → podepisuje, zplnomocňuje
 - 2 svědci + znak
 - 2 svědci + notář
- Rozsah zplnomocnění:**
 - speciální, generální
 - na dobu určitou, na dobu neurčitou
- Plná moc ve správním řízení § 33 zák. č. 500/2004 Sb.**
- Plná moc zanikne:**
 - provedením úkonu, na který byla omezena,
 - je-li odvolána zmocnitelem,
 - je-li vypovězena zmocněncem,
 - smrtí
- V platnosti může být i více plných mocí.

Nerozumí, nechápe

- nepodepisuje** → může přidat podpis (obrázek) pro stvrzení přítomnosti, nikoliv právní závaznosti
- opatrovník** (veřejný, laický)
 - s omezením svéprávnosti
 - bez omezení svéprávnosti
 - pro konkrétní jednání
- zástupce z řad členů domácnosti
- podpůrce
- § 91 odst. 6 ZSS
- „Plná moc“ – jak bychom se na ni dívali? Půjčili bychom na ni peníze?
- jednání ve správním řízení § 31 a 32 zák. č. 500/2004 Sb.

Podpora člověka při obtížích nebo neschopnosti právně jednat

- **Princip podporovaného či asistovaného rozhodování** => každá osoba je schopna se rozhodovat, může však potřebovat větší či menší míru podpory
- Duševní porucha postihuje zdraví člověka v různých stupních => zajistit zdravotně postiženému **dostatečnou míru možnosti svobodně jednat na základě jeho vůle a možnosti.**

nápomoc při rozhodování (§§ 45 – 48)

zastoupení členem domácnosti (§§ 49 – 54)

jmenování opatrovníka při omezení svéprávnosti (§§ 55 – 65)

předběžné prohlášení v očekávání budoucí nesvéprávnosti (§ 38)

jmenování opatrovníka bez omezení svéprávnosti (§ 469)

8 Co 2044/2014 Zastoupení členem domácnosti

Účel institutu zastoupení členem domácnosti nutno vnímat jako podpůrný vhodný u méně závažných stavů postižení myšlenkových, ovládacích a kognitivních schopností posuzované osoby. Naopak v případě, kdy posuzovaná osoba není schopna jednání vůbec realizovat a uvědomovat si jakékoliv jeho souvislosti, přichází v úvahu toliko omezení svéprávnosti se současným jmenováním opatrovníka.

Podpůrce ve správním řízení (novela SŘ č. 303/2013 Sb.)

- Ustanovení § 36 odst. 4, které přiznává účastníkovi řízení při jednání před správním orgánem právo na konzultace s podpůrcem.
- V ustanovení § 38 odst. 1 je pak podpůrci nově přiznáno právo nahlížet spolu s účastníkem řízení do spisu
- dále podle § 49 odst. 5 správního řádu přísluší podpůrci právo účastnit se neveřejného jednání.
- Podle § 36 odst. 4 správního řádu (resp. § 47 odst. 2 občanského zákoníku) může podpůrce namítat v řízení vlastním jménem neplatnost právního jednání podporovaného, přičemž správní orgán k takovéto námitce v řízení přihlédne.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že podporovaný účastník v řízení činí úkony sám za sebe, ovšem s pomocí svého svobodně zvoleného podpůrce ve smyslu § 46 odst. 1 nového občanského zákoníku.

Podpůrce nejedná za účastníka řízení, podpůrci v řízení přísluší pouze práva výslovně vyjmenovaná správním řádem. Podpůrce tedy nemá procesní práva, která svědčí pouze účastníkovi řízení (např. podpůrci nejsou v řízení doručovány písemnosti, podpůrce nemůže podat za účastníka řízení opravný prostředek, apod.). Podpůrce tak nelze považovat za zákonného zástupce účastníka řízení ani jeho zmocněnce ve smyslu § 31 a násl. správního řádu; jedná se také o institut odlišný od opatrovníka.

Podpůrce podle občanského zákoníku není zástupcem účastníka řízení a v řízení mu přísluší práva pouze v rozsahu, který vymezuje správní řád. Podporovaný účastník v řízení činí úkony sám za sebe, a to za pomoci svého svobodně zvoleného podpůrce.

„Smlouvou o nápomoci se podpůrce zavazuje podporovanému, že bude s jeho souhlasem přítomen při jeho právních jednáních, že mu zajistí potřebné údaje a sdělení a že mu bude nápomocen radami.“

zdroj: MINISTERSTVO VNITRA, *Poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu, Závěr č. 131, ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 14. 2. 2014*

Omezení svéprávnosti (§ 55 – 65 NOZ)

Pro duševní poruchu, která není jen přechodná, není schopna osoba právně jednat.

Obtíže dorozumět se, nesmí být samo o sobě důvodem k omezení svéprávnosti!!!

...Kdo byl ve svéprávnosti omezen pro chorobnou závislost na požívání alkoholu, užívání psychotropních látek nebo podobných přípravků či jedů nebo chorobnou závislost na hráčské vášni představující závažnou duševní poruchu (§ 1528)

Omezit může jen soud:

- **jen v zájmu člověka**, jehož se to týká,
- po jeho zhlédnutí
- s plným uznáváním jeho práv a jeho osobní jedinečnosti
- musí vyvinout potřebné úsilí, aby zjistil názor člověka, o jehož svéprávnosti rozhoduje, a to i za použití takového způsobu dorozumívání, který si člověk zvolí.
- vymezí rozsah omezení
- Musí být důkladně vzaty v úvahu rozsah i stupeň neschopnosti člověka postarat se o vlastní záležitosti.
- **Jen tehdy, hrozila-li by člověku jinak závažná újma.**
- **Nepostačí-li mírnější a méně omezující opatření** (zastoupení, nápomoc)

POVINNOSTI OPATROVNÍKA OMEZENÍ OPATROVNÍKA

Povinnosti opatrovníka (§ 466 NOZ)

Souhrn pravidel poskytovaných soudem níže.

- udržovat s opatrovancem **pravidelné spojení**, a to:
 - vhodným způsobem
 - v potřebném rozsahu
- **projevovat o opatrovance skutečný zájem**
- dbát o opatrovancův zdravotní stav
- **dbát o naplňování opatrovancových práv**
- chránit jeho zájmy
- **vysvětlovat** mu povahu a následky rozhodnutí o opatrování
- Odůvodňují-li to okolnosti, může soud opatrovníku uložit, aby se **v přiměřeném rozsahu pojistil** pro případ, že při výkonu své funkce způsobí opatrovanci nebo jiné osobě škodu. (§ 465 NOZ)
- při plnění svých povinností **naplňuje opatrovancova právní prohlášení** a dbá jeho názorů (i když je opatrovanec projevils dříve, včetně přesvědčení nebo vyznání), soustavně k nim přihlíží a zařizuje opatrovancovy záležitosti v souladu s nimi. Není-li to možné, postupuje opatrovník podle zájmů opatrovance.
- dbá, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním opatrovancovým představám a přáním. (§ 467)

POUČENÍ O PRÁVECH

A POVINNOSTECH OPATROVNÍKA

(§ 457 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. Nový občanský zákoník)

1. **OPATROVNÍK SLEDUJE OCHRANU ZÁJMŮ ZASTOUPENÉHO A NAPLŇOVÁNÍ JEHO PRÁV.**
(§ 457 odst. 1 zák. Zákonní zastoupení i opatrovnictví slouží ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv.)
2. **OPATROVNÍKA JMENUJE SOUD, SOUČASNĚ URČÍ ROZSAH OPATROVNÍKOVÝCH PRÁV A POVINNOSTI. POŽÁDA-LI O TO OPATROVNÍK, SOUD HO ODVOĽA.**
(§ 463 odst. 1,2 zák. Opatrovníka jmenuje soud, současně určí rozsah opatrovnickových práv a povinností. Osoba, která byl opatrovník jmenován, se na dobu trvání opatrovnictví stává opatrovancem. Požádá-li o to opatrovník soud ho odvolá, soud opatrovníka odvolá i s přípaží, že nepůl né povinnosti. Zároveň opatrovanci jmenuje nového opatrovníka.)
3. **OPATROVNÍK JE POVINEN:**
 - udržovat s opatrovancem vhodným způsobem a v potřebném rozsahu pravidelné spojení,
 - projevovat o opatrovance skutečný zájem,
 - jakož i dbát o jeho zdravotní stav a
 - starat se o naplnění opatrovancových práv a
 - chránit jeho zájmy.*(§ 466 odst. 1 zák. Opatrovník je povinen udržovat s opatrovancem vhodným způsobem a v potřebném rozsahu pravidelné spojení, projevovat o opatrovance skutečný zájem, jakož i dbát o jeho zdravotní stav a starat se o naplnění opatrovancových práv a chránit jeho zájmy.)*
4. **OPATROVNÍK JE POVINEN VYSVĚTLIT OPATROVANCÍ SROZUMITELNĚ POVAGU A NÁSLEDKY ROZHODNUTÍ, KTERÁ ZA NEJ ČINÍ.**
(§ 466 odst. 2 zák. Rozhoduje-li opatrovník o opatrovancových záležitostech, vysvětlí opatrovanci srozumitelně povahu a následky rozhodnutí.)
5. **OPATROVNÍK SPRAVUJE JMĚNÍ OPATROVANCE V BĚŽNÉM ROZSAHU.**
(§ 467 odst. 1,2 zák. Spravuje-li opatrovník jmění zastoupeného, náležející mu během opravy takového jmění. Nejedná-li se o běžnou záležitost, vyžaduje se k naložení se jměním zastoupeného schválení soudu. Dáv, dědictví nebo odkaz.)

Omezení opatrovnictví (i zákonného zastoupení)

- Zákonné zastoupení i opatrovnictví sleduje ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv. (§ 457 NOZ)
- Zákonný zástupce nebo opatrovník není oprávněn za zastoupeného právně jednat:
 - v záležitostech týkajících se vzniku a zániku manželství,
 - výkonu rodičovských povinností a práv,
 - pořízení pro případ smrti nebo prohlášení o vydědění a jejich odvolání.
- Zákonný zástupce **nesmí odejmout zastoupenému věc zvláštní obliby**, ledaže to odůvodňuje ohrožení jeho života či zdraví, a jedná-li se o nezletilého, který není plně svéprávný, také jiný závažný důvod. Věc zvláštní obliby musí být zastoupenému ponechána i při jeho umístění ve zdravotnickém zařízení, v zařízení sociálních služeb, zařízení sociálněprávní ochrany dětí nebo podobném zařízení. (§ 459 NOZ)

Střetu zájmu (i hrozící) zákonného zástupce nebo opatrovníka se zájmem zastoupeného => jmenuje soud zastoupenému kolizního opatrovníka. (§ 460 NOZ)

Omezení opatrovníka

- opatrovnická rada (§ 480 NOZ) – kde není rada nastupuje soud

Jen se souhlasem opatrovnické rady:

- změně bydliště opatrovance,
- **umístění opatrovance do uzavřeného** ústavu nebo podobného zařízení v případě, kdy to zdravotní stav opatrovance zjevně nevyžaduje
- **zásah do integrity opatrovance, nejedná-li se o zákroky bez závažných následků.**

Finanční limity pro nakládání s majetkem se souhlasem opatrovnické rady:

- nabytí nebo zcizení majetku **v hodnotě převyšující částku 100 x 3410 Kč = 341 000 Kč**
- nabytí nebo zcizení majetku převyšující 1/3 opatrovanceva majetku, ledaže tato třetina představuje hodnotu jen nepatrnou,
- přijetí nebo poskytnutí zápůjčky, úvěru nebo jistoty v hodnotách uvedených výše, ledaže se k takovým rozhodnutím vyžaduje i souhlas soudu.
- Je-li to v zájmu opatrovance, může se opatrovnická rada usnést, jaká další rozhodnutí opatrovníka o opatrovanci podléhají jejímu souhlasu; **taková usnesení nesmí omezovat opatrovníka nad míru přiměřenou okolnostem.**

Omezení opatrovníka – soudem (§ 483 NOZ)

Jen se souhlasem soudu:

- **změna osobního stavu** opatrovance.
- zavázání opatrovance k plnění některému z členů opatrovnické rady nebo osoby tomuto členu blízké,
- nabytí pro opatrovance nemovitou věc nebo podíl na ní
- zcizení (prodej, darování apod.) nebo zatížení opatrovancovy věci nemovité nebo podílu na ní
- nabytí pro opatrovance obchodní závod, podíl na obchodním závodu nebo podíl na právnické osobě,
- zcizení (prodej, darování apod.) nebo zatížení výše uvedeného; to neplatí, jedná-li se o nabytí účastnických nebo podobných cenných papírů zajišťujících bezpečný výnos,
- **uzavření za opatrovance smlouvy zavazující ho k trvajícimu nebo opakovanému plnění na dobu delší než 3 roky,**
- odmítnutí dědictví nebo jiné plnění z pozůstalosti,
- zavázání opatrovance k bezúplatnému plnění jiné osobě, ledaže se jedná o dar poskytnutý k obvyklé příležitosti podle zásad slušnosti v přiměřeném rozsahu a opatrovanec je schopen úsudku a projevil s darem souhlas.

Finanční limity pro nakládání s majetkem opatrovance se souhlasem soudu:

- nabytí nebo zcizení majetku v hodnotě převyšující 3410 Kč x 500 = 1 705 000 Kč
- nabytí nebo zcizení majetku převyšující 1/2 opatrovancova majetku, ledaže tato polovina představuje hodnotu jen nepatrnou a nejedná se o věc, která je pro opatrovance věcí zvláštní obliby,
- přijetí nebo poskytnutí půjčky, úvěru nebo jistoty ve výše uvedených hodnotách
- Soud si před daným rozhodnutím vyžádá stanovisko opatrovnické rady. Nesdělí-li opatrovnická rada soudu stanovisko v přiměřené lhůtě, potom soud rozhodne sám.

POUČENÍ O PRÁVECH A POVINNOSTECH OPATROVNÍKA

(zdroj okresní / městské soudy ČR)

(§ 457 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. Nový občanský zákoník)

• **OPATROVNÍK SLEDUJE OCHRANU ZÁJMŮ ZASTOUPENÉHO A NAPLŇOVÁNÍ JEHO PRÁV.**

(§ 457 obč. zák.: Zákonné zastoupení i opatrovnictví sleduje ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv.)

• **OPATROVNÍKA JMENUJE SOUD, SOUČASNĚ URČÍ ROZSAH OPATROVNÍKOVÝCH PRÁV A POVINNOSTÍ. POŽÁDÁ-LI O TO OPATROVNÍK, SOUD HO ODVOLÁ.**

(§ 463 odst. 1,2 obč.zák: Opatrovníka jmenuje soud, současně určí rozsah opatrovníkových práv a povinností. Osoba, které byl opatrovník jmenován, se na dobu trvání opatrovnictví stává opatrovancem. Požádá-li o to opatrovník soud ho odvolá, soud opatrovníka odvolá i v případě, že neplní své povinnosti. Zároveň opatrovanci jmenuje nového opatrovníka).

• **OPATROVNÍK JE POVINEN:**

• udržovat s opatrovancem vhodným způsobem a v potřebném rozsahu **pravidelné spojení,**

• projevovat o opatrovance **skutečný zájem,**

• jakož i dbát o jeho **zdravotní stav** a

• starat se o naplnění **opatrovancových práv** a

• **chránit jeho zájmy.**

(§ 466 odst. 1 obč. zák.)

- **OPATROVNÍK JE POVINEN VYSVĚTLIT OPATROVANCÍ SROZUMITELNĚ POVAHU A NÁSLEDKY ROZHODNUTÍ, KTERÁ ZA NĚJ ČINÍ.**

(§ 466 odst. 2 obč. zák.: Rozhoduje-li opatrovník o opatrovancových záležitostech, vysvětlí opatrovanci srozumitelně povahu a následky rozhodnutí.)

- **OPATROVNÍK SPRAVUJE JMĚNÍ OPATROVANCE V BĚŽNÉM ROZSAHU.**

(§ 461 odst. 1,2 obč. zák.: Spravuje-li opatrovník jmění zastoupeného, náleží mu běžná správa takového jmění. **Nejedná-li se o běžnou záležitost, vyžaduje se k naložení se jměním zastoupeného schválení soudu.** Dar, dědictví nebo odkaz určené pro zastoupeného s podmínkou, že jej bude spravovat třetí osoba, jsou z této správy vyloučeny. Opatrovník však může přijetí takového daru, dědictví nebo odkazu odmítnout, k odmítnutí se vyžaduje schválení soudu.)

- **OPATROVNÍK NAPLŇUJE OPATROVANCOVA PRÁVNÍ PROHLÁŠENÍ A DBÁ JEHO NÁZORŮ.**

(§ 467 odst. 1 obč. zák.: Opatrovník při plnění svých povinností naplňuje opatrovancova právní prohlášení a dbá jeho názorů, i když je opatrovanec projevil dříve, včetně přesvědčení nebo vyznání, soustavně k nim přihlíží a zařizuje opatrovancovy záležitosti v souladu s nimi. Není-li to možné, postupuje opatrovník podle zájmů opatrovance.)

- **OPATROVNÍK DBÁ, ABY ZPŮSOB OPATROVANCOVA ŽIVOTA NEBYL V ROZPORU S JEHO SCHOPNOSTMI**

(§ 467 odst. 2 obč. zák.: Opatrovník dbá, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním opatrovancovým představám a přáním.)

• **OPATROVNÍK NENÍ OPRÁVNĚN ZA ZASTOUPENÉHO PRÁVNĚ JEDNAT V ZÁLEŽITOSTECH TÝKAJÍCÍCH SE:**

- vzniku a zániku **manželství**,
- výkonu **rodičovských povinností** a práv,
- jakož i **pořízení pro případ smrti** nebo
- **prohlášení o vydědění** a jejich odvolání
(§ 458 obč. zák.)

• **JE-LI JMENOVÁN OPATROVNÍK, MŮŽE OPATROVANEC NEBO KAŽDÁ OSOBA OPATROVANCÍ BLÍZKÁ ŽÁDAT O USTANOVENÍ OPATROVNICKÉ RADY**

Opatrovník svolá schůzi osob blízkých opatrovanci a jeho přátel, jsou-li mu známy, tak, aby se schůze konala do třiceti dnů od obdržení žádosti. Není-li schůze včas svolána nebo nekoná-li se z jiného důvodu, anebo není-li na ní zvolena opatrovnická rada, svolá schůzi soud, a to bez i návrhu. Schůze se může zúčastnit opatrovanec, každá osoba opatrovanci blízká a kdokoli z jeho přátel, třebaže nebyl pozván, každý z nich má jeden hlas. Zúčastní-li se schůze alespoň pět osob, může být opatrovnická rada zvolena.

(§ 472 obč.zák.)

• **OPATROVNÍK NESMÍ BEZ SOUHLASU OPATROVNICKÉ RADY (A NENÍ-LI, PAK BEZ SOUHLASU SOUDU)**

ROZHODNOUT O:

- **změně bydliště** opatrovance,
- umístění opatrovance **do uzavřeného ústavu** nebo podobného zařízení v případě, kdy to zdravotní stav opatrovance zjevně nevyžaduje,
- **zásazích do integrity** opatrovance, nejedná-li se o zákroky bez závažných následků.

(§ 480 odst. 1 obč. zák.)

- **přijetí nebo poskytnutí zápůjčky, úvěru** nebo jistoty v hodnotách uvedených shora.
(§ 480 odst. 2 obč. zák.)
- **OPATROVNÍK NESMÍ BEZ SOUHLASU SOUDU:**
 - vyslovit souhlas **se změnou osobního stavu** opatrovance,
 - zavázat opatrovance k plnění některému z členů opatrovnické rady nebo osoby tomuto členu blízké,
 - **nabýt pro opatrovance nemovitou věc** nebo podíl na ní, ani opatrovancovu nemovitou věc nebo podíl na ní zcizit či zatížit,
 - nabýt pro opatrovance obchodní závod, podíl na obchodním závodu nebo podíl na právnické osobě, ani tento majetek zcizit nebo zatížit; to neplatí, jedná-li se o nabytí účastnických nebo podobných cenných papírů zajišťujících bezpečný výnos,
 - uzavřít za opatrovance **smlouvu zavazující ho k trvajícimu nebo opakovanému plnění na dobu delší než 3 roky,**
 - odmítnout dědictví nebo jiné plnění z pozůstalosti,
 - zavázat opatrovance **k bezúplatnému plnění jiné osobě,** ledaže se jedná o dar poskytnutý k obvyklé příležitosti podle zásad slušnosti v přiměřeném rozsahu a opatrovanec je schopen úsudku a projevil s darem souhlas.
(§ 483 odst. 1 a 2 NOZ)

• OPATROVNÍK BEZ SOUHLASU SOUDU NESMÍ NALOŽIT S MAJETKEM OPATROVANCE, JEDNÁ-LI SE O:

- nabytí nebo zcizení majetku v hodnotě převyšující částku odpovídající **pětisetnásobku životního minima** jednotlivce podle jiného právního předpisu,
- nabytí nebo zcizení majetku převyšující **jednu polovinu opatrovancova majetku**, ledaže tato polovina představuje hodnotu jen nepatrnou a nejedná se o věc, která je pro opatrovance věcí zvláštní obliby, nebo
- **přijetí nebo poskytnutí půjčky, úvěru** nebo jistoty v hodnotách převyšujících částku odpovídající pětisetnásobku životního minima jednotlivce nebo převyšující hodnotu jedné poloviny opatrovancova majetku.

(§ 483 odst. 3 NOZ)

• DOJDE-LI KE STŘETU ZÁJMU OPATROVNÍKA SE ZÁJMEM ZASTOUPENÉHO ČI KE STŘETU ZÁJMU TĚCH, KTEŘÍ JSOU ZASTOUPENI TÝMŽ OPATROVNÍKEM, ANEBO HROZÍ-LI TAKOVÝ STŘET, JMENUJE SOUD ZASTOUPENÉMU KOLIZNÍHO OPATROVNÍKA.

(§ 460 NOZ)

• OPATROVNÍK JEDNÁ ZPRAVIDLA SPOLEČNĚ S OPATROVANCEM.

(§ 469 odst. 2 obč. zák: Opatrovník jedná zpravidla společně s opatrovancem. Jedná-li opatrovník samostatně, jedná v souladu s vůlí opatrovance. Nelze-li vůlí opatrovance zjistit, rozhodne na návrh opatrovníka soud.)

• OPATROVNÍK JE POVINEN VYHOTOVIT SOUPIS SPRAVOVANÉHO JMĚNÍ DO 2 MĚSÍCŮ OD SVÉHO JMENOVÁNÍ

(§ 485 odst. 1 obč. zák.: Opatrovník, který spravuje jmění opatrovance, vyhotoví **do 2 měsíců** od svého jmenování soupis spravovaného jmění a doručí jej soudu, opatrovanci a opatrovnické radě.)

• OPATROVNÍK JE POVINEN VYHOTOVIT KAŽDOROČNÍ VYÚČTOVÁNÍ SPRÁVY JMĚNÍ

(§ 485 odst. 2 obč. zák.: Za trvání opatrovnictví vyhotoví opatrovník vyúčtování správy jmění **každoročně vždy do 30. června**, ledaže se s členy opatrovnické rady dohodne, že vyúčtování předloží dříve. Je-li pro to důležitý důvod, může opatrovanec nebo opatrovnická rada navrhnout soudu, aby opatrovníkovi uložil povinnost vyhotovit mimořádné vyúčtování. **Opatrovník doručí každé vyúčtování opatrovanci, opatrovnické radě a soudu.) Opatrovník bude podávat Okresnímu soudu Svitavy každoroční vyúčtování správy jmění vždy na výzvu soudu.**

• PŘI SKONČENÍ OPATROVNICTVÍ JE OPATROVNÍK POVINEN VYHOTOVIT KONEČNÉ VYÚČTOVÁNÍ SPRÁVY JMĚNÍ

(§ 485 odst. 3 obč. zák.: Opatrovník, jehož funkce končí, doručí **konečné vyúčtování** správy jmění opatrovanci, opatrovnické radě a soudu, popř. také dalšímu opatrovníkovi nebo soudnímu komisaři jmenovanému v řízení o dědictví. Zemře-li opatrovník, vydá soudu, který jej jmenoval, listiny a další doklady týkající se opatrovance a jeho záležitostí každý, kdo má tyto listiny a doklady u sebe.)

ZDRAVOTNÍ OTÁZKY

zákon o zdravotních službách
občanský zákoník

INFORMOVATNOST PACIENTA (ZZS)

§ 28

ZDRAVOTNÍ SLUŽBY LZE PACIENTOVI POSKYTNOUT POUZE S JEHO SVOBODNÝM A INFORMOVANÝM SOUHLASEM, nestanoví-li tento zákon jinak.

§ 31

(1) Poskytovatel je povinen

- **zajistit, aby byl pacient srozumitelným způsobem v dostatečném rozsahu informován** o svém zdravotním stavu a o navrženém individuálním léčebném postupu a všech jeho změnách (dále jen „informace o zdravotním stavu“),

(5) Jde-li o nezletilého pacienta nebo **pacienta s omezenou svéprávností**, právo na informace o zdravotním stavu a právo klást otázky náleží zákonnému zástupci nebo **opatrovníkovi pacienta** a pacientovi, je-li k takovému úkonu přiměřeně rozumově a volně vyspělý.

§ 34

(1) Souhlas s poskytnutím zdravotních služeb (dále jen „souhlas“) se pokládá za

- svobodný, je-li dán bez jakéhokoliv nátlaku,
- informovaný, je-li pacientovi před vyslovením souhlasu podána informace podle § 31;** souhlas se pokládá za informovaný také v případě, že se pacient podle § 32 odst. 1 podání informace vzdal.

Souhlas k zákroku na svém těle (NOZ)

Nezletilý, který není plně svéprávný, **může v obvyklých záležitostech udělit souhlas k zákroku na svém těle také sám, je-li to přiměřené rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku a jedná-li se o zákrok nezanechávající trvalé nebo závažné následky.**

§ 95

(1) Má-li být zasazeno do integrity nezletilého, který dovršil čtrnáct let, nenabyl plné svéprávnosti a **který zákroku vážně ODPORUJE**, třebaže zákonný zástupce se zákrokem souhlasí, **nelze zákrok provést bez souhlasu soudu.** To platí i v případě provedení zákroku na zletilé osobě, **která není plně svéprávná.**

(2) **Nesouhlasí-li zákonný zástupce se zásahem** do integrity osoby uvedené v odstavci 1, ač si jej tato osoba přeje, lze zákrok provést **na její návrh nebo na návrh osoby jí blízké jen se souhlasem soudu.**

§ 100

(1) **Poskytovatel srozumitelně vysvětlí ošetřovanému zamýšlené vyšetření** i navrhovanou péči o zdraví; po příslušném vyšetření poskytovatel vysvětlí ošetřovanému jeho zdravotní stav a péči o zdraví i při dalším postupu. Žádá-li o to ošetřovaný, podá mu poskytovatel vysvětlení v písemné formě.

(2) **Není-li ošetřovaný plně svéprávný, ale přesto je schopen úsudku,** poučí se způsobem přiměřeným jeho schopnosti vysvětlení pochopit; vysvětlení se podá i jeho zákonnému zástupci.

§ 2638

SOUHLAS S OŠETŘENÍM, KDYŽ JEJ NEMŮŽE UDĚLIT PACIENT

§ 34 ZZS

(6) **Jestliže zdravotní stav pacienta nedovoluje vyjádření souhlasu**, odvolání souhlasu nebo vyslovení nesouhlasu s poskytnutím zdravotních služeb požadovaným způsobem, zdravotnický pracovník **zaznamená nepochybný projev vůle** pacienta do zdravotnické dokumentace o něm vedené, uvede způsob, jakým pacient svou vůli projevil, a zdravotní důvody bránící pacientovi ve vyjádření požadovaným způsobem; **záznam podepíše zdravotnický pracovník a svědek.**

(7) **Jestliže pacient nemůže s ohledem na svůj zdravotní stav vyslovit souhlas** s poskytováním zdravotních služeb, a nejde-li o zdravotní služby, které lze poskytnout bez souhlasu, **vyžaduje se souhlas osoby určené pacientem** podle § 33 odst. 1, není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná:

- manžela nebo registrovaného partnera,
- není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná, vyžaduje se souhlas rodiče,
- není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná, **vyžaduje se souhlas jiné svéprávné osoby blízké**, pokud je známa.

§ 98 NOZ a § 480 a § 93

(1) **Nemůže-li člověk udělit souhlas pro neschopnost projeviti vůli**, byť jen přechodnou, a **nemá-li zákonného zástupce**, vyžaduje se souhlas:

- přítomného manžela,
- rodiče,
- nebo jiné osoby blízké.
- Není-li přítomna žádná z těchto osob, vyžaduje se souhlas manžela, a není-li, souhlas rodiče, popřípadě jiné osoby blízké, pokud je lze bez obtíží zjistit a zastihnout a pokud je zřejmé, že nehrozí nebezpečí z prodlení.
- **Není-li možné získat souhlas žádným z výše uvedených způsobů, může souhlas udělit jiná přítomná osoba, která o dotčenou osobu osvědčí mimořádný zájem.**

(2) Při zákroku i při udělení souhlasu se vezme zřetel na dříve vyslovená známá přání člověka, do jehož integrity má být zasazeno.

§ 480 Jen se souhlasem opatrovnické rady:

- **zásah do integrity opatrovance, nejedná-li se o zákroky bez závažných následků.**

§ 93

(1) Mimo případ stanovený zákonem **nesmí nikdo zasáhnout do integrity jiného člověka bez jeho souhlasu** uděleného s vědomím o povaze zásahu a o jeho možných následcích. **Souhlasí-li někdo, aby mu byla způsobena závažná újma, nepřihlíží se k tomu**; to neplatí, je-li zásah podle všech okolností nutný v zájmu života nebo zdraví dotčeného.

(2) **Zákonný zástupce může udělit souhlas** k zásahu do integrity zastoupeného, **je-li to k přímému prospěchu osoby**, která není schopna dát souhlas sama.

komentář ASPI k souběhu NOZ a ZZS

Poměr k zákonu o zdravotních službách

Při výkladu komentovaného ustanovení není možno zcela odhlédnout od úvahy nad sférou jeho věcné působnosti. Komentovaná právní norma totiž nerozlišuje mezi zásahy do integrity majícími charakter zdravotní péče a jakýmkoli jinými zákroky (§ 93). Důsledkem tohoto legislativního řešení je skutečnost, že komentované ustanovení opravňuje dítě, které dovršilo 14 let, aby zásadně nesouhlasilo s ostříháním vlasů v kadeřnictví na přání rodičů s odkazem na to, že kvůli nemodernímu účesu bude čelit posměchu ve školním kolektivu, čímž mu může vzniknout vážná psychická újma. Striktně vzato by v takovém případě jeho zákonní zástupci nebyli oprávněni nechat svého potomka ostříhat bez přivolení soudu. Lze vážně pochybovat o tom, zda měl zákonodárce úmysl vstoupit do rodinných vztahů takto razantním způsobem. Právní úprava však není příliš přehledná ani v případech, kterých by se komentované ustanovení z logiky věci týkat mělo, tj. zejména v oblasti poskytování zdravotních služeb. Ty jsou totiž upraveny i v dalších právních předpisech, zejména zákonu o zdravotních službách, přičemž nelze zjednodušeně konstatovat, že posledně uvedený zákon by měl mít za všech okolností aplikační přednost.

Důvodem komplikovaného vztahu obou předpisů je, že speciální úprava obsažená v § 35 odst. 1 zák. o zdr. službách odkazuje na předpisy upravující svéprávnost fyzických osob. Takovým předpisem je právě občanský zákoník. Ve spojitosti s § 35 zák. o zdr. službách se uplatní především § 95 občanského zákoníku, který rozšiřuje předpoklady pro to, aby mohl dotčený nezletilý samostatně souhlasit se zásahem do své integrity, o podmínku, že jde o obvyklou záležitost a zároveň zákrok nezanechávající trvalé nebo závažné následky; v ostatních případech je nezbytný souhlas zákonného zástupce podle § 93 odst. 2. S ohledem na to, že komentované ustanovení § 100 má zjevně modifikovat dopady § 93 odst. 2 i souvisejícího § 95, je nutno dospět k závěru, že § 100 je speciální právní úpravou i v otázkách upravených ustanovením § 35 zák. o zdr. službách.

Mimo to je zapotřebí zohlednit, že zákon o zdravotních službách o možném rozporu mezi vůlí zákonných zástupců či opatrovníka na jedné straně a nezletilých osob či opatrovanců na druhé straně vůbec nepojednává. I kdyby se tedy obecně považoval § 35 odst. 1 zák. o zdr. službách za zvláštní normu vůči obecné občanskoprávní úpravě, pak vzhledem k absenci věcného řešení případného konfliktu vůlí by stejně nezbyvalo než komentované ustanovení § 100 jakožto právní normu svým obsahem nejbližší na tyto situace aplikovat.

PŘÍTOMNOST a INFORMOVÁNÍ OPATROVNÍKA (i o propuštění)

§ 28 ZZS

Pacient má při poskytování zdravotních služeb dále právo na

- **nepřetržitou přítomnost opatrovníka**, popřípadě osoby určené opatrovníkem, je-li osobou, jejíž svéprávnost je omezena tak, že není způsobilá posoudit poskytnutí zdravotních služeb, popřípadě důsledky jejich poskytnutí (dále jen „pacient s omezenou svéprávností“),

§ 47 ZZS

Poskytovatel jednodenní nebo lůžkové péče je povinen

- b) **umožnit pobyt zákonného zástupce nebo opatrovníka**, nebo osoby jimi pověřené **společně s hospitalizovaným nezletilým pacientem nebo pacientem s omezenou svéprávností**, pokud to umožňuje vybavení zdravotnického zařízení nebo nebude narušeno poskytování zdravotních služeb anebo takový pobyt není na základě jiného právního předpisu vyloučen,
- c) **včas informovat zákonného zástupce pacienta o propuštění z jednodenní nebo lůžkové péče**,
- f) **pacienta vybavit při propuštění léčivými přípravky a zdravotnickými prostředky na 3 dny nebo v odůvodněných případech i na další nezbytně nutnou dobu.**

Pokud není pacient vzhledem ke svému zdravotnímu stavu schopen obejít se bez pomoci další osoby, **MŮŽE BÝT PROPUŠTĚN Z JEDNODENNÍ NEBO LŮŽKOVÉ PÉČE AŽ PO PŘEDCHOZÍM VČASNÉM VYROZUMĚNÍ OSOBY, KTERÁ TUTO PÉČI ZAJISTÍ**. Má-li být propuštěn pacient, u něhož **není zajištěna další péče**, poskytovatel o tom **včas informuje obecní úřad obce s rozšířenou působností** příslušný podle adresy místa trvalého pobytu pacienta, a má-li pacient trvalý pobyt na území hlavního města Prahy, informuje Magistrát hlavního města Prahy; obdobně postupuje u nezletilých pacientů se závažnou sociální problematikou v rodině.

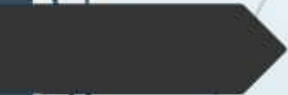
§ 65 ZZS

(1) **Do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi mohou v přítomnosti zaměstnance pověřeného poskytovatelem nahlížet, požítovat si její výpisy nebo kopie**

- a) **pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta**; do záznamů autorizovaných psychologických metod a popisu léčby psychoterapeutickými prostředky může pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta nahlížet nebo si požítovat výpisy nebo kopie pouze v rozsahu záznamu popisu příznaků onemocnění, diagnózy, popisu terapeutického přístupu a interpretace výsledků testů.

POVINNOST OPATROVNÍKA (§ 41 ZZS)	DODRŽUJE	NAPOMÁHÁ
dodržovat navržený individuální léčebný postup, pokud s poskytováním zdravotních služeb vyslovil souhlas,	<ul style="list-style-type: none"> • PACIENT – vždy • PŘI HOSPITALIZACI se přiměřeně použije i pro zákonného zástupce pacienta 	OPATROVNÍK / ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE - povinnost vytvořit podmínky pro splnění povinnosti pacientem
řídit se vnitřním řádem,	<ul style="list-style-type: none"> • PACIENT – vždy • PŘI HOSPITALIZACI se přiměřeně použije i pro zákonného zástupce pacienta 	OPATROVNÍK / ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE - povinnost vytvořit podmínky pro splnění povinnosti pacientem
uhradit poskytovateli cenu poskytnutých zdravotních služeb nehrazených nebo částečně hrazených z veřejného zdravotního pojištění nebo jiných zdrojů, které mu byly poskytnuty s jeho souhlasem,	<ul style="list-style-type: none"> • PACIENT – vždy • PŘI HOSPITALIZACI se přiměřeně použije i pro zákonného zástupce pacienta 	OPATROVNÍK / ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE - SPLNIT ZA PACIENTA
pravdivě informovat ošetřujícího zdravotnického pracovníka o dosavadním vývoji zdravotního stavu, včetně informací o infekčních nemocech, o zdravotních službách poskytovaných jinými poskytovateli, o užívání léčivých přípravků, včetně užívání návykových látek, a dalších skutečnostech podstatných pro poskytování zdravotních služeb,	<ul style="list-style-type: none"> • PACIENT – vždy • PŘI HOSPITALIZACI se přiměřeně použije i pro zákonného zástupce pacienta 	OPATROVNÍK / ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE - SPLNIT ZA PACIENTA
nepožívat během hospitalizace alkohol nebo jiné návykové látky a podrobit se na základě rozhodnutí ošetřujícího lékaře v odůvodněných případech vyšetřením za účelem prokázání, zda je nebo není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.	<ul style="list-style-type: none"> • PACIENT – vždy • PŘI HOSPITALIZACI se přiměřeně použije i pro zákonného zástupce pacienta 	OPATROVNÍK / ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE - povinnost vytvořit podmínky pro splnění povinnosti pacientem

ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU

ODPOVĚDNOST dle NOZ (zák. č. 89/2012 Sb.)

Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání

§ 2920

(1) Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, **nahradí způsobenou škodu**, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; poškozenému náleží náhrada škody i tehdy, nebránil-li se škůdci ze šetrnosti k němu.

(2) **Nebyl-li nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky, má poškozený právo na náhradu, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného.**

§ 2921

Společně a nerozdílně se škůdcem **nahradí škodu i ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled.** Není-li škůdce povinen k náhradě, nahradí poškozenému škodu ten, **kdo nad škůdcem zanedbal dohled.**

§ 2922

Kdo se uvede vlastní vinou do takového stavu, že není s to ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky, nahradí škodu v tomto stavu způsobenou. Společně a nerozdílně s ním nahradí škodu ti, kteří jej vlastní vinou do tohoto stavu přivedli.

OBECNÁ ODPOVĚDNOST			SANKCE / NÁHRADA
S O U K R O M O P R.	Občanskoprávní	ze smlouvy	<ul style="list-style-type: none"> povinnost uvvedení do původního stavu, restituce – např. omluva, vydání věci apod. povinnost náhrady, reparace způsobené újmy, a to zpravidla v penězích, výjimečně naturální
		ze zákona	
		z dobrých mravů	
	Pracovněprávní	zaměstnanec zaměstnavatel	
	Další vztahy		
V E Ř E J N O P R.	Trestněprávní		<ul style="list-style-type: none"> trest sankce stanovená zákonem o přestupcích nebo zvláštním zákonem.
	Přestupkové		
	Zvláštní zákon		

DOHLED, DOZOR

VYKONÁVÁT NÁLEŽITÝ DOHLED:

- individuálně „dle potřeb osoby“, nad kterou je vykonáván a jen pokud dohled skutečně potřebuje
- tak, aby neporušoval práva této osoby
- pro uživatele co možná nejméně omezující
- v takového rozsahu, aby nebyl uživatel nepřiměřeně ohrožen (přiměřená opatrnost)
- musí být obeznámen s vlastnostmi člověka pod dohledem, aby předešel nepřiměřeným rizikům

Rozsudek NS 3 Cz 57/68

- **Náležitým dohledem..... není možno rozumět** takový dohled, který by byl za normálních okolností osobami dohledem povinnými vykonáván stále, nepřetržitě a bezprostředně ("**na každém kroku**"), neboť v takovém případě by byla zákonem předpokládaná možnost zproštění odpovědnosti těchto osob prakticky vyloučena.
- Při úvaze o tom, zda osoby dohledem povinné zanedbaly náležitý dohled, je **nutno vzít zřetel** i na některé okolnosti týkající se osoby podléhající dohledu, **jako např. na věk, povahové vlastnosti a celkové chování** nezletilého dítěte.

Městský soud Praha (Rc) 9 Co 266/73

- **Jestliže rodiče** nezletilých dětí, jimž byla způsobena škoda jinou osobou, **zanedbají dohled** nad nezletilými, **nelze** tuto skutečnost **hodnotit jako spoluzavinění nezletilých** poškozených.
- V takovém případě rodiče nezletilých poškozených spoluodpovídají za škodu společně s těmi, kdo škodu způsobili, podle své účasti na způsobení škody.

KDO DOHLED VYKONÁVÁ:

- nemusí vždy jít jen o jednu osobu
- kdokoliv, kdo s osobu, která dohled potřebuje, právě je
- podle smlouvy může dohled vykonávat organizace, kdy ručí za činnost svých zaměstnanců.

ODPOVĚDNOST OPATROVNÍKA

- **VEŘEJNÝ OPATROVNÍK je zaměstnancem -> pracovně-právní odpovědnost**
 - **Odpovědnost zaměstnance za škodu**
 - Obecná odpovědnost zaměstnance za škodu (§ 250 ZP)
 - Odpovědnost za nesplnění povinnosti k odvrácení škody (§ 251 ZP)
 - Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat (§ 252 ZP)
 - **Odpovědnost zaměstnavatele za škodu**
 - Obecná odpovědnost zaměstnavatele za škodu (§ 265 ZP)
 - Odpovědnost při odvrácení škody (§ 266 ZP)
 - Odpovědnost na odložených věcech (§ 267 ZP)
- je povinný dohledem pouze v rozsahu opatrovnictví
- jeho zavinění lze naznat pouze při zanedbání opatrovnických povinností
- není a priori odpovědný
 - za každou škodu, kterou opatrovanec způsobí
 - za každou škodu, která je opatrovanci způsobena
- nemůže odsouhlasit náhradu škody, kterou způsobil opatrovanec, pokud nejde o běžný rozsah
- vzniklou škodu, je-li úhrada na opatrovanci, hradí z opatrovancových prostředků
- možnost podat stížnost na opatrovníka pro neplnění povinností
- při kolizi – ustanovení kolizního opatrovníka

VEŘEJNOPRÁVNÍ (TRESTNÍ) ODPOVĚDNOST

trestné činy proti životu

- trestný čin usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ)

trestné činy proti zdraví

- trestný čin ublížení na zdraví / těžké ublížení na zdraví (§§ 145 – 148 TZ)

trestné činy ohrožující život nebo zdraví

- trestný čin neposkytnutí pomoci (§ 150 TZ)

trestné činy proti svobodě, právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

- trestný čin zbavení / omezování osobní svobody (§§ 170 a 171 TZ)
- trestný čin neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180 TZ)
- trestný čin poškození cizích práv (§ 181 TZ)

trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

- trestný čin znásilnění (§ 185 TZ) a trestný čin sexuálního nátlaku (§ 186 TZ)

trestné činy proti rodině a dětem

- trestný čin týrání svěřené osoby (§ 198 TZ)
- trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ)

trestné činy proti majetku

- trestný čin krádeže (§ 205 TZ)
- zpronevěra (§ 206 TZ)
- dotační podvod (§ 212 TZ)
- trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku (§§ 220 a 221 TZ)
- trestný čin poškození cizí věci (§ 228 TZ)

Odpovědnost podle přestupkového zákona č. 250/2016 Sb.

§ 14 - Odpovědnost zákonného zástupce nebo opatrovníka fyzické osoby

Jestliže zákon stanoví, že pachatelem může být jen fyzická osoba, která má zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení, a jednali nebo měli jednat za tuto osobu její zákonný zástupce nebo opatrovník, odpovídá za přestupek zákonný zástupce nebo opatrovník, i když on sám tuto zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení nemá.

Z důvodové zprávy:

- *Navrhuje se zakotvit zvláštní případ jednání za jiného, a to ustanovení o odpovědnosti zákonného zástupce a opatrovníka (opatrovník sice podle občanského zákoníku není zákonným zástupcem, jeho postavení je však podobné). Jedná se o situace, kdy smrtí osoby s veřejnoprávními povinnostmi přejdou tyto v dědickém řízení na dítě. Na zákonného zástupce nebo opatrovníka, který jednal nebo měl jednat jménem osoby, která není pro nedostatek věku odpovědná za přestupek, k jehož spáchání zákon vyžaduje zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, se použijí ustanovení o odpovědnosti za přestupek, i když on sám tuto zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení nemá. V konkrétním případě tedy postačí, aby zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení byly dány u neodpovědné osoby, jejímž jménem jednal nebo měl jednat její zákonný zástupce nebo opatrovník. Bude vytvořena fikce, na základě níž zákonný zástupce nebo opatrovník, který jednal nebo měl jednat za osobu mladší 15 let, ačkoli sám nevykazuje znaky konkrétního nebo zvláštního subjektu, bude při spáchání přestupku, jenž vyžaduje takový subjekt, považován za konkrétní nebo zvláštní subjekt, pokud jsou zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení dány u osoby neodpovědné pro nedostatek věku, tedy u zastoupeného.*
- *V oblasti správněprávní odpovědnosti se jedná typicky o případ deliktně nezpůsobilého (mladšího 15 let) vlastníka lesa, který les nabyl děděním. Dále se může jednat o podobné situace podle zákona o zbraních, zákona o ochraně osobních údajů, zákona o archivnictví a spisové službě a dalších. S vlastnictvím lesa je spjata celá řada povinností, které zákonný zástupce nebo opatrovník plní jménem zastoupeného (vlastníka lesa) a ačkoli sám nemá zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení vyžadované zákonem ke spáchání přestupku, v případě porušení některé z povinností odpovídá za přestupek namísto zastoupeného. Zákonný zástupce nebo opatrovník odpovídá pouze tam, kde zákon ke spáchání přestupku vyžaduje zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele.*

Veřejný opatrovník je právnická osoba (z přestupkového zák. č. 250/2016 Sb.)

§ 20 - Právnická osoba jako pachatel

(1) Právnická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu; za porušení právní povinnosti uložené právnické osobě se považuje též porušení právní povinnosti uložené organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí právnické osoby.

(2) Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje

- a) **statutární orgán** nebo člen statutárního orgánu,
- b) jiný orgán právnické osoby nebo jeho člen,
- c) **zaměstnanec** nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení,
- d) fyzická osoba, která plní úkoly právnické osoby,
- e) fyzická osoba, kterou právnická osoba používá při své činnosti, nebo
- f) fyzická osoba, která za právnickou osobu jednala, jestliže právnická osoba výsledku takového jednání využila.

§ 21 - Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek

(1) Právnická osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila.

(2) Právnická osoba se nemůže odpovědnosti za přestupek zprostit, jestliže z její strany nebyla vykonávána povinná nebo potřebná kontrola nad fyzickou osobou, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, nebo nebyla učiněna nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku.

Velmi Vám děkuji za pozornost!

Mgr. Radka Pešlová

www.pecujdoma.cz

www.socialniradce.cz